והלכתא המוציא וכו'. ואע"פ דבמולין כ"ע לא פליגי דאפיק לחם מן הארץ דקי"ל כרבנן דאמרי דאפיק משמע: ועל הירקות אומר וכו': קתני ירקות דומיא דפת מה פת שנשתנה ע"י האור אף ירקות נמי שנשתנו ע"י האור אמר רבנאי משמיה דאביי [2]זאת אומרת שלקות מברכין עליהן בורא פרי האדמה [6](ממאי מדקתני ירקות דומיא דפת) דרש רב חסדא משום רבינו ומנו רב שלקות מברכין עליהם בורא פרי האדמה ורבותינו היורדין מארץ ישראל ומנו עולא משמיה דר' יוחנן אמר שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו ואני אומר [3]כל שתחלתו בורא פרי האדמה שלקו שהכל נהיה בדברו וכל שתחלתו שהכל נהיה בדברו שלקו בורא פרי האדמה בשלמא כל שתחלתו שהכל נהיה בדברו שלקו בפה"א משכחת לה בכרבא וסלקא וקרא אלא כל שתחלתו בפה"א שלקו שהכל היכי משכחת לה א"ר נחמן בר יצחק משכחת לה [4]בתומי וכרתי דרש רב נחמן משום רבינו ומנו שמואל שלקות מברכין עליהם בפה"א וחברינו היורדים מארץ ישראל ומנו עולא משמיה דר' יוחנן אמר שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו ואני אומר במחלוקת שנויה דתניא [5]יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נמוח דברי ר"מ ור' יוסי אומר [6]יוצאים ברקיק השרוי אבל לא במבושל אע"פ שלא נמוח ולא היא דב"ע שלקות מברכין עליהן בפה"א ועד כאן לא קאמר ר' יוסי התם אלא משום דבעינן טעם מצה וליכא אבל הכא אפי' רבי יוסי מודה אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן שלקות מברכין עליהם בפה"א ור' בנימין בר יפת א"ר יוחנן שלקות מברכין עליהם שהכל נהיה בדברו א"ר נחמן בר יצחק קבע עולא [7]לשבשתיה כר' בנימין בר יפת [8]תהי בה ר' זירא וכי מה ענין ר' בנימין בר יפת אצל ר' חייא בר אבא ר' חייא בר אבא [9]דייק וגמיר שמעתא מרבי יוחנן רביה ורבי בנימין בר יפת לא דייק ועוד רבי חייא בר אבא [10]כל תלתין יומין מהדר תלמודיה קמיה דר' יוחנן רביה ור' בנימין בר יפת לא מהדר ועוד בר מן דין ובר מן דין דההוא תורמסא [11]דשלקי ליה שבע זמנין בקדרה ואכלי ליה בקנוח סעודה אתו ושאלו לר' יוחנן ואמר להו מברכין עלויה בורא פרי האדמה ועוד אמר ר' חייא בר אבא אני ראיתי את ר' יוחנן שאכל זית מליח ובריך עליו תחלה וסוף אי אמרת בשלמא שלקות במילתייהו קיימי בתחלה מברך עליו בורא פרי העץ ולבסוף מברך עליו ברכה אחת מעין שלש אלא אי אמרת שלקות לאו במילתייהו קיימי בשלמא בתחלה מברך עליו שהכל נהיה בדברו אלא לבסוף מאי מברך דילמא בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שברא מתיב רב יצחק בר שמואל [12]ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח יוצא בהן ובקלה שלהן אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ואי ס"ד במילתייהו קאי שלוקין אמאי לא שאני התם דבעינן טעם מרור וליכא אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא רבי יוחנן היכי מברך על זית מליח [13]כיון דשקילא לגרעיניה בצר

אשמעינן טעמא. פירושא דקרא כמו שפירשנוהו ולמדנו פירושו: **ואשמעינן הלכה ברכנן.** דהמולין דאפיק הוא: **מאי קמשמע לן.** הכל מודים בזו: **אף ירקות שנשתנו כו'.** ואפילו הכי במילתייהו קיימי ומברכין עלייהו בורא פרי האדמה: **שלקות.** כל ירק שלוק: **דרש רב חסדא.** כך: **משום רבינו.** רב: **שלקות אומר בורא פרי האדמה ורבותינו כו' ומאן נינהו עולא אמר רבי יוחנן שהכל.** הכי הכבר במחלוקת: **ואני אומר.** לישנא דבריהם שאינן מלוקין יש מהן פרי האדמה ויש מהן שהכל: **כל.** ירק שנאכל מי שתחלתו ב"פ האדמה שלקו אפקיה ממלתיה לגרעיותא ומברך שהכל ולקמן מוקי לה בתומי וכרתי: **וכל.** ירק שאין דרכו לאכל מי שתחלתו אם אכלו מי שהכל הוא מברך: **שלקו.** והכיאו לדרך אכילתו הוא עיקר פריו ומברך בורא פרי האדמה: **דרש רב נחמן.** כך: **משום רבינו.** שמואל: **שלקות מברך בורא פרי האדמה וחברינו כו'.** רב נחמן משום ולא קרי לעולא רבותינו: **אמר שלקות שהכל ואני אומר.** שהם מלוקין בפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי ודברי שמואל ודברי ר' יוחנן בכל מיני ירקות הן ומלוקין זה על זה שמואל בר"מ דאמר מבושל קאי במלתיה ור' יוחנן קאי בר' יוסי: **יוצאין ברקיק השרוי.** במיס ידי אכילת מצה של מצה וקריינן ביה לחם עוני [ד]: **אבל לא במבושל.** דמו לאו לחם איקרי: **אפילו ר' יוסי מודה.** דלענין ברכה במלתיה קאי: **אמר רב נחמן קבע עולא לשבשתיה בר' בנימין** [ה]. עולא שאמר משום ר' יוחנן לעיל שהכל למד וקבע שבושו כרבי בנימין עד שנתקעה בלבו ועכשיו אומר בבית המדרש בשם רבי יוחנן: **אפי' בר' זירא.** במחלוקת זו שהוזכרה בבית המדרש וכי מה ענין להזכיר דברי ר' בנימין [ו] אצל דברי רבי חייא בר אבא במחלוקת בית המדרש הרי אינו כלאי לחלוק עליו: **בר מן דין ובר מן דין.** לבר משמי דאיות הללו שאמרתי שאין רבי בנימין [ז] כלום אצל רבי חייא יש לנו עוד ראיה שלא אמר רבי יוחנן מימיו שלקות שהכל: **וא"ל בורא פרי האדמה.** אלמא אע"ג דשלקיה קאי במלתיה: **שאכל זיפ מליח.** שהיה מלוח זה כמה ימים וקי"ל (פסחים עו.) מליח כרותח: **אכל לא בבושין.** בירקות של מרור היא שנויה בפרק כל שעה (שם דף לט.) לומר שאין יוצאין בהן שלוקין משום מרור אלמא לאו במלתייהו קיימי. שלוק הוי יימות טופי ממבושל: **דבעינן טעם מרור וליכא.** אבל לענין ברכה שם פרי עליו: בצר

אשמעינן טעמא. פירושא דקרא כמו שפירשנוהו ולמדנו פירושו: **ואשמעינן הלכה ברכנן.** דהמולין דאפיק הוא: **מאי קמשמע לן.** הכל מודים בזו: **אף ירקות שנשתנו כו'.** ואפילו הכי במילתייהו קיימי ומברכין עלייהו בורא פרי האדמה: **שלקות.** כל ירק שלוק: **דרש רב חסדא.** כך: **משום רבינו.** רב: **שלקות אומר בורא פרי האדמה ורבותינו כו' ומאן נינהו עולא אמר רבי יוחנן שהכל.** הכי הכבר במחלוקת: **ואני אומר.** לישנא דבריהם שאינן מלוקין יש מהן פרי האדמה ויש מהן שהכל: **כל.** ירק שנאכל מי שתחלתו ב"פ האדמה שלקו אפקיה ממלתיה לגרעיותא ומברך שהכל ולקמן מוקי לה בתומי וכרתי: **וכל.** ירק שאין דרכו לאכל מי שתחלתו אם אכלו מי שהכל הוא מברך: **שלקו.** והכיאו לדרך אכילתו הוא עיקר פריו ומברך בורא פרי האדמה: **דרש רב נחמן.** כך: **משום רבינו.** שמואל: **שלקות מברך בורא פרי האדמה וחברינו כו'.** רב נחמן משום ולא קרי לעולא רבותינו: **אמר שלקות שהכל ואני אומר.** שהם מלוקין בפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי ודברי שמואל ודברי ר' יוחנן בכל מיני ירקות הן ומלוקין זה על זה שמואל בר"מ דאמר מבושל קאי במלתיה ור' יוחנן קאי בר' יוסי: **יוצאין ברקיק השרוי.** במיס ידי אכילת מצה של מצה וקריינן ביה לחם עוני [ד]: **אבל לא במבושל.** דמו לאו לחם איקרי: **אפילו ר' יוסי מודה.** דלענין ברכה במלתיה קאי: **אמר רב נחמן קבע עולא לשבשתיה בר' בנימין** [ה]. עולא שאמר משום ר' יוחנן לעיל שהכל למד וקבע שבושו כרבי בנימין עד שנתקעה בלבו ועכשיו אומר בבית המדרש בשם רבי יוחנן: **אפי' בר' זירא.** במחלוקת זו שהוזכרה בבית המדרש וכי מה ענין להזכיר דברי ר' בנימין [ו] אצל דברי רבי חייא בר אבא במחלוקת בית המדרש הרי אינו כלאי לחלוק עליו: **בר מן דין ובר מן דין.** לבר משמי דאיות הללו שאמרתי שאין רבי בנימין [ז] כלום אצל רבי חייא יש לנו עוד ראיה שלא אמר רבי יוחנן מימיו שלקות שהכל: **וא"ל בורא פרי האדמה.** אלמא אע"ג דשלקיה קאי במלתיה: **שאכל זיפ מליח.** שהיה מלוח זה כמה ימים וקי"ל (פסחים עו.) מליח כרותח: **אכל לא בבושין.** בירקות של מרור היא שנויה בפרק כל שעה (שם דף לט.) לומר שאין יוצאין בהן שלוקין משום מרור אלמא לאו במלתייהו קיימי. שלוק הוי יימות טופי ממבושל: **דבעינן טעם מרור וליכא.** אבל לענין ברכה שם פרי עליו: בצר

והלכתא המוציא וכו'. ואע"פ דבמולין כ"ע לא פליגי דאפיק לחם מן הארץ דקי"ל כרבנן דאמרי דאפיק משמע: ועל הירקות אומר וכו': קתני ירקות דומיא דפת מה פת שנשתנה ע"י האור אף ירקות נמי שנשתנו ע"י האור אמר רבנאי משמיה דאביי [2]זאת אומרת שלקות מברכין עליהן בורא פרי האדמה [6](ממאי מדקתני ירקות דומיא דפת) דרש רב חסדא משום רבינו ומנו רב שלקות מברכין עליהם בורא פרי האדמה ורבותינו היורדין מארץ ישראל ומנו עולא משמיה דר' יוחנן אמר שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו ואני אומר [3]כל שתחלתו בורא פרי האדמה שלקו שהכל נהיה בדברו וכל שתחלתו שהכל נהיה בדברו שלקו בורא פרי האדמה בשלמא כל שתחלתו שהכל נהיה בדברו שלקו בפה"א משכחת לה בכרבא וסלקא וקרא אלא כל שתחלתו בפה"א שלקו שהכל היכי משכחת לה א"ר נחמן בר יצחק משכחת לה [4]בתומי וכרתי דרש רב נחמן משום רבינו ומנו שמואל שלקות מברכין עליהם בפה"א וחברינו היורדים מארץ ישראל ומנו עולא משמיה דר' יוחנן אמר שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו ואני אומר במחלוקת שנויה דתניא [5]יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נמוח דברי ר"מ ור' יוסי אומר [6]יוצאים ברקיק השרוי אבל לא במבושל אע"פ שלא נמוח ולא היא דב"ע שלקות מברכין עליהן בפה"א ועד כאן לא קאמר ר' יוסי התם אלא משום דבעינן טעם מצה וליכא אבל הכא אפי' רבי יוסי מודה אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן שלקות מברכין עליהם בפה"א ור' בנימין בר יפת א"ר יוחנן שלקות מברכין עליהם שהכל נהיה בדברו א"ר נחמן בר יצחק קבע עולא [7]לשבשתיה כר' בנימין בר יפת [8]תהי בה ר' זירא וכי מה ענין ר' בנימין בר יפת אצל ר' חייא בר אבא ר' חייא בר אבא [9]דייק וגמיר שמעתא מרבי יוחנן רביה ורבי בנימין בר יפת לא דייק ועוד רבי חייא בר אבא [10]כל תלתין יומין מהדר תלמודיה קמיה דר' יוחנן רביה ור' בנימין בר יפת לא מהדר ועוד בר מן דין ובר מן דין דההוא תורמסא [11]דשלקי ליה שבע זמנין בקדרה ואכלי ליה בקנוח סעודה אתו ושאלו לר' יוחנן ואמר להו מברכין עלויה בורא פרי האדמה ועוד אמר ר' חייא בר אבא אני ראיתי את ר' יוחנן שאכל זית מליח ובריך עליו תחלה וסוף אי אמרת בשלמא שלקות במילתייהו קיימי בתחלה מברך עליו בורא פרי העץ ולבסוף מברך עליו ברכה אחת מעין שלש אלא אי אמרת שלקות לאו במילתייהו קיימי בשלמא בתחלה מברך עליו שהכל נהיה בדברו אלא לבסוף מאי מברך דילמא בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שברא מתיב רב יצחק בר שמואל [12]ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח יוצא בהן ובקלה שלהן אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ואי ס"ד במילתייהו קאי שלוקין אמאי לא שאני התם דבעינן טעם מרור וליכא אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא רבי יוחנן היכי מברך על זית מליח [13]כיון דשקילא לגרעיניה בצר

נח א מיי' פ"ג מהל' ברכות הל' ג סמג עשין מ טוש"ע או"ח סי' קפז סעיף כ:
נו ב ג ד מיי' פ"ח מהל' ברכות הל' ג סמג שם טוש"ע או"ח סי' רה סעיף ה (וסימן רכ סעיף יב):
נז ה מיי' פ"ו מהל' ממרים ומלה הלכה ו סמג עשין מ טוש"ע יו"ד סי' תפא סעיף ד:
נח ו מיי' פ"ז מהלכות ממרים ומלה הלכה יג סמג עשין מא טוש"ע יו"ד סי' תנג סעיף ה:
נט ז מיי' פ"ח מהל' ברכות הל' ג וס"ע הל' יב סמג עשין מז טוש"ע או"ח סימן רי סעיף ה:

רבינו חננאל

דרש רב חסדא ... כל שתחלתו בורא פרי האדמה שלקו שהכל נהיה בדברו וכל שתחלתו שהכל נהיה בדברו בורא פרי האדמה. הא נמי דדרש רב חסדא כל שתחלתו שהכל שלקו בורא פרי האדמה, פשטינן לה כגון קרא חייא וכרובי וסלקא, שאין דרך בני אדם לאכלן חיין, ואם אכלן מברך עליהן שהכל. שלקן דאישתני לעילויא בורא פרי האדמה, הכי הילכתא דליכא מאן דפליג עלה. אבל הא דאמר כל שתחלתו בורא פרי האדמה שלקו שהכל, וכגון תומי וכרתי דכיון דשלקן אשתני לגרעיותא, ליתא מדר' יוחנן שאכל זית מליח וברך עליו תחילה וסוף, וקיימא לן מליח הרי הוא כרותח, וזית זה שמלחו כאלו שלקו הוא, ולכתחלה מברך עליו בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש, דהיא על העץ ועל פרי העץ. שמעת מינה דשלקות לא אישתני לגרעיותא אלא אע"ג דשלקו בורא פרי האדמה כתחלתו. דבמלתייהו קאי ואי אמרת בתחלה שהכל נהיה בדברו ולבסוף בורא נפשות, א"כ מאי אסהדותא דר' חייא בר אבא. ולפתות, חיין שהכל נהיה בדברו. כיון דשקילא לגרעיניה וכו'. וכיון דסלקיה לגרעיניה בצר ליה שיעורייה אלא שאין לברך על פחות מכזית. מיהו בירושלמי אמר אפי' פרידה אחת של ענבים או של רימון, שהיא טעונה ברכה לפניה ולאחריה, כיון דהוי כברייתו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר רב נחמן וכו' כרבי בנימין בר יפת עולא וכו' כר' בנימין בר יפת עד שנתקע: (ב) ד"ה מהי וכו' רבי בנימין בר יפת אצל: (ג) ד"ה בר מן וכו' רבי בנימין בר יפת לגוס: (ד) תוס' ד"ה משכחת וכו' ה"ל אלפס פסק בשלקות אע"ג דאשתנו לגרעיותא על ידי כשולן ג"כ אומר טולא:

גליון הש"ס

גמ' והלכתא המוציא. עי' תוס' מיס סנהדרין ע' ע"א ד"ה ר"א: תוס' ד"ה משכחת לה וכו' שכל כך הוא טוב אחר הבישול כמו קודם לכן, עי' מתני' פפ"ב דתרומות וכו"ש שם:

מוסף רש"י

שלקות. שלוקן, מבושלין הרבה מאד עד שנימוחין (פסחים לט. ועוד). **יוצאין.** ידי חובת מצה, ברקיק השרוי. בתבשיל לאחר שפיפיות, ולא על פי שמתמצמת לחם הוא כל זמן שהוא קיים אצלא נימות לגמרי, וכן במבושל (שם מא.). **אבל לא במבושל.** דלא לחם קריינא ביה ואע"פ שכבר נאפה בתנור הוא לו חזור וכשלו ביטלו מתורת לחם (שם). **תהי בה.** לשון מרים, כמו בת תיהא דמס' ע"ז (סו:) כלומר מעיין ומוכח לדעת טעמו של דבר (ערובין סז.). **תורמוסא.** תורמוס מין קטנית עגול ממין עדשה וחצב כמעה קטנה והוא מר מאד, עד שצולקין אותו שבע פעמים ונעשה מתוק וטוב עד שיאכל למעמעמים בקנוא סעודה (ביצה כה:). **כבושין.** כמושן, שלוקין. מבושלין הרבה מאד, מבושלין. כדרך ביטול (פסחים לט.).

מוסף תוספות

א. [ד]א"א לתקן לשון אחר לפי שהוא לשון המקרא. תוס' הרא"ש. ב. אבל כשמבשלים אותן בפני עצמן אין בהן טעם כ"כ כמו מתחלה. ואפילו כשבישל אותם עם בשר או עם דברים אחרים שמשבחים אותם אינו מברך עליהם אלא שהכל, כיון שאין השבח בא להם אלא מחמת דבר אחר. רביו יונה. ג. [ד]לאו דוקא כל שתחילתו בורא פרי האדמה וכו', [אלא] ה"ק, כל שתחילתו בורא פרי האדמה, כלומר, שאין דרכו לאכל אלא בחיותו ואין דרכו לישלק, ולפיכך עיקר ברכתו בתחילתו, א"כ כי שליק ליה פגים ליה ולא מברכין עליה אלא שהכל וכו', [אבל] כל שאינו נפגם בשליקתו וראוי בחיותו ובשליקותו שמברכין עליה בורא פרי האדמה דבמלתיה קאי. רשב"ם. ד. דאשתנו לגרעיותא, ואפילו אם יש מי שאוכל אותם יותר ברצון מבושלים יותר מחיים בטלה דעתו והולכין אחר הרוב. סס. ה. דאשתנו לגרעיותא. תוס' הרא"ש. ו. אע"ג דמשובחין יותר כשהן חיין והשלק פוגם בהן קצת, מ"מ כיון דאורחייהו בשלק במילתייהו קיימי לברוכי עלייהו בפה"א. לא"מ.

מסורת הש"ס

(ה) [כרי"ף ורא"ש ליתא לכל זה], (ו) פסחים מא., (ז) פי' סנסכון למודו, (ד) [עי' פירש"י בעירובין שם. ד"ה תהין], (ט) [לענין נב: וס"ק], (ו) [מולין פו: כריתות כ:. ע"ש], (ו) [בילה כה:], (ח) פסחים לט., (ט) [דברים נח],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בצר ליה שיעורא. היינו דוקא בברכה שלאחריו דבעינן שיעור אבל בברכה שלפניו אפילו פחות מכשיעור דאסור ליהנות בעולם הזה בלא ברכה בין לענין אכילה בין לענין שתיה אבל בברכה שלאחריו בעינן שיעור מלא לוגמיו על כן יש ליזהר לשתות מכוס של ברכה [ט] מלא לוגמיו כדי שיברך לאחריו מעין ג' ברכות [י] והר"י היה אומר דאפילו לא שתה אלא כזית מים ואמר בורא נפשות רבות וגם מלא לבו בברכה נפשות רבות אינו מברך אלא ברכה אחת [יא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [יב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [יג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [יד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [טו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [טז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [יז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [יח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [יט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [כט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [ל] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [לט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [מט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [נט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [ס] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [סט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [ע] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [עט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [פט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [צט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [ק] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קי] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קיא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קיב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קיג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קיד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קטו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קטז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קיח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קיט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קכט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קל] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קלט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קמט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קנט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קס] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קסט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קע] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קע] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפ] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפז] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפח] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קפט] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קע] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעא] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעב] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעג] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעד] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעה] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מסיים בה ברוך חי העולמים ומברכין אותה אחר כל מאכל ומאכל [קעו] ומה שאנו אומרים בורא נפשות רבות אינו אלא מפני שהוא מס

והלכתא כרבא דמברך ואח"כ בוצע. פי' שלא יפרים הפרוסה מן הפת עד אחר הברכה ויש שנוהגין לברך ברכת המוציא קודם שיתחוך כדי שתהא הפת שלמה בשעת ברכה[א] ואין המנהג נכון[ב] לעשות (ג) דהוי היסח הדעת בין הברכה לאכילה[ב] ומיהו בשבת נכון להמתין ולברך קודם שיתחוך שלא תשמט ידו לבצוע קודם שתגלה הברכה שאז לא יהיה לו לחם משנה ופפרק שלשה שלחנות (לקמן מז.) מסקינן דבעינן עד שתגלה אמן מפי העונין שלא יבצע קודם ויש שמביאים ראיה שלריך לסיים הברכה קודם שיבצע מדתני רבי חייא בירושלמי אין מברכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס והיינו משום שאם יפרוס קודם הברכה שמא תפול הפרוסה מידו ולא יוכל לאכול פרוסה אחרת שיבצע בלא ברכה אלא ליטרך לחזור[ג] ולברך ויש כאן ברכה לבטלה אבל אם[ד] (לא) היה[ב] לריך לברך על כל הפת ולא יוכל לפרוס קודם הברכה אז אם תפול הפרוסה אינו מברך על פרוסה אחרת ויפטר בברכה ראשונה[ג]:

מברך על הפתיתין ופוטר את השלמין. פירש"י אם הפתיתין והשלמין שוין יברך על איזה שירלה ואם הפתיתין גדולים לריך לברך על הפתיתין לפטור את השלמין ור' יוחנן אומר על השלמין מנה מן המובחר אפי' אם הפתיתין גדולי' טפי ותימה א"כ סברא הפוכה דלרב הונא פתיתין שהם גדולים עדיפי' ולר' יוחנן שלמין עדיפי[ד] ואין סברא לומר דפליגי בהפוך סברות ועוד תימה אמאי שינה בסמוך לשונו דנקט לשון פרוסה של חטין ע"כ פירש רבינו תם[ג] דמיירי בפתיתין גדולים ושלמים קטנים[ה] וה"פ אמר רב הונא מברך על הפתיתין לומר אם ילה והוא הדין על השלמין אם ילה[ו] ורבי יוחנן אמר שלמין עיקר[ז] וכן הלכה כרבי יוחנן דהא רב הונא ורבי יוחנן הלכה כבתראי: **אבל** פרוסה של חטין ושלמה מן השעורים ד"ה מברך על הפרוסה של חטין. דחיטי עדיפי משום דלקדמיה קרא לאכל פתיתין ושלמין ממין אחד אפילו יהיו הפתיתין מפת נקיה והשלמין מפת קיבר מברך על השלמין כדאיתא בתוספתא (פרק ד) שלמין דגלוסקאות ושלמין דבעל הבית מברך על השלמין דגלוסקאות ושלמין דבעל הבית פת כשר ופת של נכרי מברך על הכשר (תהלה) וכן אמרינן בירושלמי פת טהור ופת טמא מברך על הטהור אבל אם פת של נכרי חביב ונקי ופת של ישראל אינו חביב מברך לאיזה שירלה[ח] כדאיתא בירושלמי פת נקי טמא ופת קיבר טהור מברך לאיזה שירלה אבל אם פת של נכרי שמשון זוה לשלק הפת לבן של נכרי מעל השלחן עד לאחר ברכת המוציא. שני שלמין ממין אחד אם אחד יותר נקי מברך על הנקי דחביב ליה טפי: **כתנאי** בו'. פירש רש"י חלי בגל גדול קרי חשוב לפי שיש בו יותר מבגל קטן שלם ולא נראה דהא לכאורה משמע דלהכי נקט חלי בגל גדול (ד) משום דיש בחלי בגל גדול כמו בקטן שלם ולא יותר ועוד דאם כן לא הוי דומיא דחשוב דגבי פרוסה של חטין דקאי עלה דהתם שוין ויש לפרש דכהדדי שוין הם אבל דגדול טוב יותר לאכילה מן הקטן ועוד פירש רש"י דמייתי תנאי אסיפא דמברך על הפרוסה של חטין ופוטר את השלמה של שעורים ומר סבר חטין דמקדמי בקרא עדיפי אבל ג"כ לפרש דחטין עדיפי משום שפת של חטין חשוב מפת של שעורים דהא פי' דבמין אחד פת נקיה ופת קיבר השלם אע"ג דמסברא חשוב לכהן עדיף דכתיב (במדבר יח) בהרימכם את חלבו ממנו ואפי' הכי קאמר דשלם עדיף ה"נ נימא שלם עדיף מפתיתין של חטין אע"ג דלקדמיה קרא והדין עם רש"י שלא רלה לפרש כתנאי אפלוגתייהו דרבי יוחנן ורב הונא שהרי למאי דמפרש (ו) לרב הונא כשהן שוין מברך על איזו שירלה ג"כ לא קפיד אחשיבות ולא משלמות וא"כ מאי כתנאי איכא ולפר"ת נמי דפי' דמברך על הפתיתין גדולים אם ילה ואי בעי בריך על השלמים קטנים אלמא לא חשיב ליה עדיף אלא כי הדדי ניהו לרב הונא וא"כ לא מצי קאי כתנאי אפלוגתא דפתיתין: **כל היכא דאיכא כהן ב"ע לא פליגי דחשיב עדיף.** ונהי דלעיל קאמר פתיתין גדולים ושלמים קטנים דמברך על השלמים היינו דוקא לגבי לחם איכפת ליה שיבכר בגדול דלמה יבכר בגדול הואיל ואינו נקי מזה אבל גבי נתינה לכהן איכא נפקותא דיתן לו הגדול החשוב טפי דניחא ליה: **מניח** פרוסה בתוך השלמה ובוצע. פירש רש"י ובוצע לשמיהן או בוצע לשלמה בלבד והיינו ע"י שיהן דיון שהגיע הפרוסה תחת השלמה ונראה כמו שבוצע ממי אפרוסה[ט] ודוקא בוצע לשלמה אבל לא רלה לפרש ובוצע לאיזה מהן שירלה או לפרוסה או לשלמה דמדקאמר לתוך השלמה משמע דהשלמה עיקר ולפי' רש"י ה"פ ירא שמים יוצא ידי שניהם כדרב הונא וכדר' יוחנן בפתיתין ושלמה ולפי' ר"ת לא מלינו לפרש הכי דקאי אפתיתין שהרי אינו לריך לעשות כן אלא יבכר על השלמה ודי בכך לכ"ע דאפילו רב הונא לא קאמר אלא על הפרוסה אם ילה אבל פשיטא אם ביריך על השלמה יצא ונראה[י] לפירוש ר"ת שיהם קאי אשני לחמים אפרוסה של חטים ושלמה של שעורים: **הכל** מודים בפסח שמניח הפרוסה בתוך השלמה ובוצע מאי טעמא לחם עוני כתיב. משום דכתיב לחם עוני מניח הפרוסה תחת השלמה ונראה כבוצע על הפרוסה ומ"מ אין לבוצע כי אם על השלמה ועל הפרוסה יבכר על אכילת מצה וכורכים ואוכלים משמיהן יחד כדי שיהא נראה כבוצע על הפרוסה וכן המנהג אבל אין לעשות המוציא וגם על אכילת מצה מן הפרוסה דהוי כעושה מצות חבילות חבילות ונראה לי דהא הוי ברכה של נהנין ואינם נקראים חבילות חבילות דהא לחקיעות מברכים קידוש וברכת היין[ו] ורבינו מנחם[ז] מוויי"א היה רגיל לעשות הכל על הפרוסה[יא] ואין השלמה באה כי אם בשביל לחם משנה[יב] והר"י היה רגיל לברך תחלה ברכת המוציא על שתיהן קודם שיבצע ואחר כך מברך על אכילת מצה ובוצע משתיהן אחר כך ואין זה חבילות מאחר שהיה עושה על שתיהן ופעמים מפיק הר"י נפשיה מפלוגתא ולא היה רולה לשנות המנהג והיה מברך על השלמה תחלה המוציא והיה בוצע קצת ולא היה מפרידה עד שיברך על הפרוסה על אכילת מצה ובוצע משתיהן יחד:

הגה

אלא אמר רבא מברך ואח"כ בוצע נהרדעי עבדי כר' חייא ורבנן עבדי כרבא אמר רבינא אמרה לי אם אבוך עביד כר' חייא דאמר ר' חייא צריך שתכלה ברכה עם הפת ורבנן עבדי כרבא והלכתא [א]כרבא דאמר מברך ואח"כ בוצע: איתמר הביאו לפניהם פתיתין ושלמין אמר רב הונא מברך על הפתיתין ופוטר את השלמין ור' יוחנן אמר [ב]שלמה מצוה מן המובחר אבל פרוסה של חטין ושלמה מן השעורין דברי הכל מברך על הפרוסה של חטין ופוטר את השלמה של שעורין א"ר ירמיה בר אבא כתנאי [ג]תורמין בצל קטן שלם אבל לא חצי בצל גדול ר' יהודה אומר לא כי אלא חצי בצל גדול מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר חשוב עדיף ומר סבר שלם עדיף היכא דאיכא כהן כולי עלמא לא פליגי דחשוב עדיף כי פליגי דליכא כהן [ג]דתנן [ד]כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים ר' יהודה אומר אין תורם אלא מן היפה אמר רב נחמן בר יצחק [ג]וירא שמים יוצא ידי שניהן ומנו מר בריה דרבינא דמר בריה דרבינא [ה]מניח פרוסה בתוך השלמה ובוצע תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק מניח הפרוסה בתוך השלמה ובוצע ומברך אמר ליה מה שמך א"ל [ו]שלמן א"ל שלום אתה ושלמה משנתך ששמת שלום בין התלמידים אמר רב פפא הכל מודים [ז]בפסח שמניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע מאי טעמא [ח]לחם עוני כתיב א"ר [ט]אבא [י]ובשבת חייב אדם לבצוע על שתי כברות מ"ט [יא]לחם משנה כתיב א"ר אשי חזינא ליה לרב כהנא [יב]דנקיט תרתי ובצע חדא ר' זירא [יג]הוה בצע אכולא שירותא א"ל רבינא לרב אשי [יד]והא קא מתחזי כרעבתנותא אמר [ליה] כיון דכל יומא לא קעביד הכי והאידנא קא עביד לא מתחזי כרעבתנותא [טו]רב אמי ורב אסי [טז]כי הוה מתרמי להו ריפתא דערובא מברכין עליה המוציא לחם מן הארץ אמרי הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי אמר אלא אמר רבא מברך ואח"כ בוצע. [יז]וגומר כל הברכה ואח"כ מפרים הפרוסה דלגיא ברכה אפת שלם: **פתיתין ושלמין אמר רב הונא.** אם רלה מברך על הפתיתין ואם הפתיתין גדולים מן השלמין לריך לברך עליהן: **רפגאי.** הא דאמרת פרוסה של חטין ושלמה של שעורין כו' תנאי היא: **אכל גא חלי בצל גדול.** ואע"פ שיש בו יותר מקטן שלם: **במקום שיש כהן.** ונותנו לו מיד: **במקום שאין כהן.** לריך לישראל שיצניענו עד שימצא כהן ליתנו לו וחלי בצל אין מתקייים: **יוצא ידי שניהן.** ידי מחלוקת של רב הונא ורבי יוחנן: **מניח פרוסה בתוך השלמה.** ונמצאו שתיהן בידו ובוצע או משתיהן או מן השלמה: **לחם עוני כתיב.** ולרבו של עני בפרוסה לפיכך לריך שיראה כבוצע מן הפרוסה: **אכולה שירותא.** פרוסה גדולה שהיא די לו לכל הסעודה בשבת: **ריפתא דערובא.** שערבו בו תחמול ערובי תחילות: טול

מסורת הש"ס

(א) תרומות פ"ג מ"ה, (ב) תרומות פ"ג מ"ד [ומנחות נה.], (ג) [שבת קח.], (ד) שבת קיז:, (ה) כתובות לו:, (ו) שבת סט.), ע' מהרש"ל ומהרש"ל, (ז) [ונראה דגר' לר"ת שתיהן וקאי לשני פי"ל],

תורה אור השלם

1. לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: דברים טז ג
2. והיה ביום הששי לקטו לחם משנה שני העמר לאחד ויבאו כל נשיאי העדה ויגידו למשה: שמות טז כב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וכו' בועא גומר כל: (ב) תוס' ד"ה והלכתא וכו' לעשות כן דהוי היסח: (ג) בא"ד אלא יעקרך לחזור. כ"ג דתני בירושלמי היכא דברין אתורמוסא למילתה ונפל מידיה וכו' וע' כתוס' לעיל בדף זה בד"ה בלר ליה: (ד) ד"ה כתנאי וכו' נקטו חלי בגל גדול. כ"ג פי' דהו"ל לומר אבל לא גדול שאינו שלם לאיזו צורך נקטו חלי: (ה) ד"ה ומר וכו' הא איכא למימר דתמיין: (ו) בא"ד למאי דתמקיים רש"י לרב הונא דבשהן שוין:

גליון הש"ס

גמ' א"ל שלמן, מלינו שם זה כפוף מגילת רות ופס הוא אלא וי"ו:

מוסף רש"י

כל מקום שיש כהן תורם מן היפה. שמא כהן יאכלם מיד. תתים יפין ואין מתקיימין, גרוגרות מתקיימין ואין יפין (מנחות נה.). יוצא ידי שניהן. עניך כמרייהו (שבת סא.). לבצוע. ברכת המוציא (שם קיז:). דנקיט תרתי. אוחזן בידו (שם). הוה בצע אכולא שירותא. פרוסה גדולה, ודי לו בה לאותה סעודה ולכנות שבת ונראה ממנה שעדות שבת להתחזק ולאכול הרבה (שם). כי הוה מתרמי להו ריפתא דערדובא. פעמים שהעירוב בניתים ופעמים בבית אחד משאר בני אדם (שם).

מוסף תוספות

א. שאם יחתכנו קודם הברכה לאו לחם שלם הוא. תוספות מיים הל' מעולה יח. ב. דחשיב הפסקה מה שמתאחר לחתוך הלחם ושוהה בין ברכה לאכילה, אלא חותך ואין מפריד הפרוסה עד לאחר הברכה. תוס' הרא"ש. ג. כשהוא מברך קודם פריסה על כל הפת, אם תפול הפרוסה מידו יפרוס פרוסה אחרת ולא יצטרך לברך. שם. ד. אפי' קטנים. נמוק"י. ה. דה"ג הביאו לו פתיתין גדולים ושלמים קטנים. תוס' הרא"ש. ו. דכי הדדי נינהו. שם. ז. אבל פרוסה של חטין ושלימה של שעורים מברך על הפרוסה של חטים ואפילו היא קטנה וכו', ולהכי נקט לעיל פתיתין והכא פרוסה. שם. ח. אם אינו נהנה מפת של נכרים. מרדכי קמא. ט. [ו]וצא מידי שניהם קרינא ביה. תוס' הרא"ש. י. וכן ברכת המוציא הוא כמו ברכת היין דקידוש. שם. יא. היה מברך המוציא ועל אכילת מצה על הפרוסה ולא היה נוהג כלל בשלימה. שם. יב. משום דאמרינן מה דרכו של עני בפרוסה, משמע דבין המוציא ובין על אכילת מצה הכל יש לעשות בפרוסה. שם.

רבינו חננאל

אימר הביאו לפניו פתיתין ושלמין אמר רב הונא מברך על הפתיתין ופוטר את השלמין ורבי יוחנן אמר שלמין מצוה מן המובחר. והלכה כר' יוחנן. תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק מניח פרוסה של חטין ושלימה של שעורים וכו'. אמר רב פפא הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע מאי טעמא לחם עוני כתיב. הכל מודים בפסח שכתוב בו לחם עוני, שמניח פרוסה לתוך שלמה, ובוצע בפרוסה כמו העני שאין לו לחם שלם ובוצע בפרוסה. ודרשינן נמי לחם עוני, דלא ליבצע אתרתי כשאר ימים טובים, אלא ימצע מתרתין שלימין דצריך בשבת וימים טובים. דנקיט תרתי ובוצע חדא. ואי נקיט תרתי ובצע אחדא, אי בצע אתרוייהו, או אפילו בצע כוליה שירותיה מנייהו, עבד שפיר.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עול כרוך. הבולע קודם שטעם מן הפרוסה בלע ממנה והושיט למי שפלגו וא"ל עול מפרוסת הברכה אף על פי שפה בינתים אין צריך לחזור לברך. ואף על גב דשיהה הוא הפסקה כדאמרינן במנחות (פרק ג' דף ל.) פה בין תפילין לתפילין צריך לברך וכן בבסוף הדם

הך שיהה צורך ברכה ולא מפסקא:

הביאו מלח. נמי אין צריך לברך אף זו צורך ברכה שהרי פרוסה של ברכה נאכלת בטעם: **גביל לפורי.** גביל את המורסן במים לצורך השורים: **ונצע לה להדיח.** כלומר מיד ולא המתין למלח ולפתן: **בשם.** עכוב כמו בושם רבנו (שופטים ה). כלומר פת נקיה היא זו ואין צריכה לפתן: **אין מי רגליס לגיס.** מן הגוף אלא בישיבה לפי שבהקלות קרוב לפיסוק הוא דומא שלא יפלו גלולות על רגליו ומפסיק: **בעפר פיחות.** ליבא גלולות: **אפכרה.** בו"ן מלמ"ס: **המקפה אכילתו במים.** שותה מים הרבה אחר אכילתו עד שאכילתו נפה במים. ולפי הבנתו מתרגמינן וקפא פרזלא (מלכים ב ו): **מונע אפכרה.** שהמולי בא מתמת עצור בני מעים והעדשים משלשים: **קלת.** רבותינו מפרשים ניי"ל בלע"ז. אבל אני שמעתי מין זרעים שזורעין אותו בארץ ישמעאל: **לנוזח גורנו.** של קש שרוח מערבית רוח לחה ומתוחה היא ומכנסת הרוח בתוך הגוף: **הא בריחו הא בטעמו.** הרוח קשה והטעם עוב: **מדבקא ליה.** בריפתא עד שקלטו הטעם: **ומקלפא ליה.** בשביל הרוח: **לל יום ויום.** בשבת מעין שבת ביום עוב מעין יו"ט: **לני מנא.** אדם חכם: **אם שמוע.** פעם אחת סופך שתעה אזן פעם אחרת: **אם משמע ניסן.** שבעת ושלשת מה שבעת משתקד: **דעיקר אילן ארעא היא.** דעיקר כל הפירות היא הארץ והכל גדל הימנה: **יבש המעין ונקלף האילן.** היה לו בית השלחן וכו מעין שהוא משקהו ממנו וקלר בכוריס ממנו ואחר כך יבש המעין וכן שהה האילן וקלף בכוריס ממנו ואח"כ נקלף האילן: **מכיא ואינו קורא.** שאינו יכול לומר מן האדמה אשר נתתה לי (דכיון דיבש המעין ונקלף האילן ממנה בטלה לה ארעא: **מכיא וקורא.** שהארץ היא עיקר: **שהוא הכיא יגלה.** וזה הביא מיתה: **שאין הפיגוח יודע לקרוא אבא ואמא.** וזה נקרא עץ הדעת: **גוזוז.** הענף של עץ: **מפיץ.** פירי אחריני מון

אמר רב אטול ברוך טול ברוך אינו צריך לברך הבא מלח הבא לפתן צריך לברך ור' יוחנן אמר אפי' הביאו מלח הביאו לפתן נמי א"צ לברך גביל לתורי גביל לתורי צריך לברך ורב ששת אמר אפילו גביל לתורי נמי אינו צריך לברך דאמר ר' יהודה אמר רב אסור לאדם שתאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו שנא' ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת: אמר רבא בר שמואל משום רבי חייא אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיביאו מלח או לפתן לפני כל אחד ואחד רבא בר שמואל אקלע לבי ריש גלותא אפיקו ליה ריפתא ובצע להדיא אמרו ליה הדר מר משמעתיה אהדר ליה דין צריך בשש: ואמר רבא בר שמואל משום רבי חייא אין מי רגלים כלים אלא בישיבה אמר רב כהנא ובעפר תיחוח אפילו בעמידה ואי ליכא עפר תיחוח יעמוד במקום גבוה וישתין למקום מדרון: ואמר רבא בר שמואל משמיה דר' חייא אחר כל אכילתך אכול מלח ואחר כל שתייתך שתה מים ואי אתה נזוק תניא נמי הכי אחר כל אכילתך אכול מלח ואחר כל שתייתך שתה מים ואי אתה נזוק תניא אידך אכל כל מאכל ולא אכל מלח שתה כל משקין ולא שתה מים ביום יראג מן ריח הפה ובלילה יראג מפני אסכרה: ת"ר המקפה אכילתו במים אינו בא לידי חולי מעים וכמה אמר רב חסדא קיתון לפת אמר רב מרי א"ר יוחנן הרגיל בעדשים אחת לשלשים יום מונע אסכרה מתוך ביתו אבל כל יומא לא מ"ט משום דקשה לריח הפה ואמר רב מרי אמר רבי יוחנן הרגיל בחרדל אחת לשלשים יום מונע חלאים מתוך ביתו אבל כל יומא לא מ"ט משום דקשה לחולשא דלבא אמר רב חייא בר אשי אמר רב הרגיל בדגים קטנים אינו בא לידי חולי מעים ולא עוד אלא שדגים קטנים מפרין ומרבין ומברין כל גופו של אדם א"ר חמא ברבי חנינא הרגיל בקצת אינו בא לידי כאב לב מיתיבי רשב"ג אומר קצת אחד משששים סמני המות הוא והישן למזרח גרנו דמו בראשו לא קשיא הא בריחו הא בטעמו אימיה דרבי ירמיה אפיא ליה ריפתא ומדבקא ליה ומקלפא ליה: ר' יהודה אומר בורא מיני דשאים: א"ר זירא ואיתימא ר' חיננא בר פפא מ"ט דרבי יהודה אמר קרא ברוך ה' יום יום וכי ביום מברכין אותו ובלילה אין מברכין אותו אלא לומר לך כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו הכא נמי כל מין ומין תן לו מעין ברכותיו. ואיתימא ר' חיננא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק אבל הקב"ה אינו כן מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק שנאמר ויאמר אם שמוע תשמע ואם לאו לא תשמע ד"א אם שמוע בישן תשמע בחדש ואם יפנה לבבך שוב לא תשמע: **מתני'** בירך על פירות האילן בורא פרי העץ לא יצא ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא: **גמ'** מאן תנא דעיקר אילן ארעא היא אמר רב נחמן בר יצחק ר' יהודה היא דתנן יבש המעין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא ר' יהודה אומר מביא וקורא: פשיטא א"ר נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא לר' יהודה דאמר חטה מין אילן היא דתניא אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר וישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר שנתקללקלו בו נתקנו שנאמר ויתפרו עלה תאנה ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן אמר רב אמינא הואיל ואמר רבי יהודה חטה מין אילן היא ליברך עליה בורא פרי העץ קמשמע לן היכא מברכינן בורא פרי העץ היכא דכי שקלת ליה לפירי איתיה לגווזא והדר מפיק אבל

הבא מלח כו' צריך לברך. דהוי היסח הדעת והכי אמרי' בפ"ג דמנחות (דף לו.) פה בין תפילין לתפילין צריך לברך וכן הלכה אם פה בין ברכת המוציא לאכילה ובין ברכת קידוש לשתיה צריך לחזור ולברך אי לאו מילתא דשייכא לסעודה כמו עול כרוך וכן בשתיטה צריך לחזור ולברך אי לאו ממילתא דשתיטה כמו העוד יותר בהמות ותרנגולים לשחוט או שיאמר אחז היטב שלא ישמט לך שלא תפסל השתיטה אין זו הפסקה ואם אין אינו רגילים להניח על השלחן לא מלח ולא לפתן משום דפת שלנו משוב והכי הוא כי הא דאמר בסמוך ליה דין צריך בשש מיהו רבי מנחם היה מדקדק מאד להניח מלח על השלחן כדאיתא במדרש כשישראל יושבין על השלחן וממתינין זה את זה עד שיטלו ידיהם והן בלא מלוח השטן מקטרג עליהם ובריח מלח מגין עליהם: **רבי** יהודה היא דתנן יבש המעין וכו'. ונראה דהלכה כרבי יהודה דסתם לן תנא כוותיה ואם בכך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא: **יבש** המעין כו'. יש מפרשים לכך מביא ואינו קורא מפני שאינו נראה כמשבח להקב"ה אלא כקובל על מה שנתן לו אדמה שאינה ראויה לפירות:

איתיה לגווזא והדר אתי. מהכא נראה דתמיס דפריזיי"ם ובוטנוט"ם וכיולא בהן צריכין לברך עליהם בורא פרי העץ שהרי דרך העץ להתקיים ימים רבים וכי שקיל הפרי בשנה זו הדר אתי פרי באותו העץ עצמו מיהו הרב רבי מנחם היה רואה מירושלמי דמסכת כלאים דמברכין על כל מיני דאטר בורא פרי האדמה דקאמר התם ההגיון ואעדין מין אילן הם ואינו בלאים בכרם ופרין והתניא אלו הן מיני דשאים הקולחת והאטד ומשני תמן לברכה הכא לכלאים אלמא לענין ברכה מיני דשאין (א) ומיהו לדברי הכל פריזיי"ם צריך לברך עליהם בפה"ע דאינו גדל על אוטדין ועלו מתקייס משנה לשנה: ורבי

מתניתין (דף לו.) אין בין תפילין לתפילין צריך לברך וכן הלכה אם פה בין ברכת המוציא לאכילה ובין ברכת קידוש לשתיה צריך לחזור ולברך אי לאו מילתא דשייכא לסעודה כמו עול כרוך וכן בשתיטה צריך לחזור ולברך אי לאו ממילתא דשתיטה כמו העוד יותר בהמות ותרנגולים לשחוט או שיאמר אחז היטב שלא ישמט לך שלא תפסל השתיטה אין זו הפסקה ואם אין אינו רגילים להניח על השלחן לא מלח ולא לפתן משום דפת שלנו משוב והכי הוא כי הא דאמר בסמוך ליה דין צריך בשש מיהו רבי מנחם היה מדקדק מאד להניח מלח על השלחן כדאיתא במדרש כשישראל יושבין על השלחן וממתינין זה את זה עד שיטלו ידיהם והן בלא מלוח השטן מקטרג עליהם ובריח מלח מגין עליהם: **רבי** יהודה היא דתנן יבש המעין וכו'. ונראה דהלכה כרבי יהודה דסתם לן תנא כוותיה ואם בכך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא: **יבש** המעין כו'. יש מפרשים לכך מביא ואינו קורא מפני שאינו נראה כמשבח להקב"ה אלא כקובל על מה שנתן לו אדמה שאינה ראויה לפירות:

איתיה לגווזא והדר אתי. מהכא נראה דתמיס דפריזיי"ם ובוטנוט"ם וכיולא בהן צריכין לברך עליהם בורא פרי העץ שהרי דרך העץ להתקיים ימים רבים וכי שקיל הפרי בשנה זו הדר אתי פרי באותו העץ עצמו מיהו הרב רבי מנחם היה רואה מירושלמי דמסכת כלאים דמברכין על כל מיני דאטר בורא פרי האדמה דקאמר התם ההגיון ואעדין מין אילן הם ואינו בלאים בכרם ופרין והתניא אלו הן מיני דשאים הקולחת והאטד ומשני תמן לברכה הכא לכלאים אלמא לענין ברכה מיני דשאין (א) ומיהו לדברי הכל פריזיי"ם צריך לברך עליהם בפה"ע דאינו גדל על אוטדין ועלו מתקייס משנה לשנה: ורבי

עד א ב מיי' פ"ט מהל' ברכות הלכה ה סמג עשין כז טור"ש ס"ר סי' קפז סעיף ו ופיסקו רו סעיף ג: [ג] [מיי' פ"ט מהלכות עבדים הל' ח סמג עשין פז ח"ל ומקקיימין מזון הסרטות ועבדים לסעודת עצמו הרי הוא אומר כעיני עבדים אל יד גבירתם וגם"ק]:

עה ד ה מיי' פ"ז מהל' ברכות הלכה ג סמג עשין כז טור"ש ס"ר סי' קפז סעיף ה:

עו ו מיי' פ"ב מהל' תפילין הל' יח טור"ש ס"ר סי' ג סעיף יג:

עז ז ח טו"ש ס"ר סי' קע סעיף כב הגהה וסי' קעט סעיף ו:

עח ט מיי' פ"ד מהל' דעות הלכה ב:

עט י כ מיי' שם הלכה ט:

פ ל מיי' פ"מ מהלכות ברכות הלכה ה סמג עשין כז טור"ש ס"ר סי' קסז סעיף ה:

פא מ מיי' שם הלכה י סמג שם טור"ש ס"ר סי' לו סעיף ה:

פב נ מיי' פ"ד מהל' כלאים הלכה יב:

פג ס טור"ש ס"ר סי' רג סעיף ב:

רבינו חננאל

אמר רב טול ברוך טול ברוך אינו צריך לברך ור' יוחנן אמר אפי' הביאו מלח נמי א"צ לברך ורב ששת אמר אפילו גביל לתורי נמי אינו צריך לברך. פי', אם בורך אדם המוציא לחם ובצע, וקודם שיאכל אמר לאחד טול פרוסה של המוציא, לא [הפסיק] [הפסיד] הברכה, ואין צריך לחזור ולברך ברכה אחרת. וכן אם אמר הבא מלח הבא לפתן, ואפילו אם אמר גביל לתורי, הנהו כולהו לצורך הסעודה הן, ואין צריך לברך ברכה אחרת, דקיי"ל דכל מידי דהוי מחמת הסעודה לאו הפסקה הוא, דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיטעום וכו'. **לית דין צריך בשש.** אין צריך המברך להתבושש ולחזור על הלפתן, אלא מברך לאלתר מפני שיש בו מלח. וסוגיין דשמעתין אם יש בה מלח, או היא מתובלת בתבלין וכיוצא בהן, אינו צריך לחזור על לפתן, דהא רבה בר שמואל דאמר אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיביאו לפניו מלח או לפתן, בצע אריפתא לאלתר, ואמר לית דין צריך בשש, כלומר מתובל הוא בתבלין ומלח. [יש ספרים שכתוב בהם א"ר זירא ואיתימא ר' חיננא בר פפא הלכה כר' יהודה. ובפי' ר"ח ליתא האי פסקא]. [**מאי טעמא דר' יהודה אמר קרא ברוך ה' יום יום וכו' תן לו מעין ברכותיו.** כלומר אם היא שבת מברך ברכת שבת ואם יום טוב הוא מברך ברכת יום טוב. הכא נמי כל מין ומין תן לו ברכתו בפני עצמן]. **מתני'; בירך על פירות האילן וכו'.** שמע מינה עיקר ארעא. **היכא מברכינן בורא פרי העץ היכא דכי שקלת ליה לפירי איתיה לגווזא והדר מפיק, אבל היכא דכי שקלת ליה לפירי ליתא לגווזא וכו'.** ואסיקנא כל היכא דכד שקלת לפירא הדר מפיק פירא אחריתי זהו אילן, ומברכין עליו בורא פרי העץ. וכל היכא דכד שקלת ליה לפירא מיית גילה או גווזא ולא מפיק פירא אחריתי, ירק הוא

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה איתיה וכו' מיני דשאין הן ומיהו:

גליון הש"ס

גמ' סד"א הואיל ואר"י חבה מין אילן. ע' שבת דף ק"ו ע"ב תוס' ד"ה כוותיה:

לעזי רש"י

בו"ן מלמ"ס. דלקת שקדים מוגלתית. ניי"א. קצת (צמח).

מוסף תוספות

א. או תן לי הסכין. ממוק"ש. ב. הגדלים באילן וכו', אבל לא אחותי שדה, דאי שקלת לפירא לא הדר גווזא ומפיק. תוס' כמורות ת. ד"ה כאילן.

מוסף רש"י

אסכרה. מולי המתחיל במעיים וגומר בגרון הנקרא בומגלא"ן (שבת לג.) פעמים שנקבע בתוך פיו של אדם ומת, לשון כי יסכר פי דוסרי שקר (תענית יט.). **ומברין כל גופו.** לשון ברימות (לקמן נז.). **קצת.** מין מוכל הוא (שעורה בה כה) היא זכע שחורה ודומה לכלבא ומעלתא בין החטים (כת"י). כל יום **ויום תן לו מעין ברכותיו.** כל שבת מעין של שבת, של חול מעין של חול, של יו"ט מעין של יו"ט (סוכה מז.). **כלי ריקן** מחזיק. מה שנתנין לתוכו, מלא אינו מחזיק. מה שמוסיף עליו (סוכה מז.). **אם** שמוע תשמע. אם הורגלת לשמוע אז תשמע, תוכל ללמוד ולהוסיף, **ואם לאו לא תשמע.** לאחר זמן לא יספיקו דיקך (שם). **אם** שמוע בישן. אם אתה שומע כיקן, מחזר על תלמודך שמעת, **תשמע בחדש.** תתחדש בו להבין דברים חדשים מתוך דברים ישנים (שם). **ואם יפנה לבבך.** לתמיהם על מה שלמדת כבר מלחזור עליו, **שוב לא תשמע.** משתתבה לבך לנעולה שוב אין מקומעון אותך, דהכי כתיב אם יפנה לבבך ולא תשמע (שם). **אלא** יין. הלבן מתברכת דעל ידו נקנסה מיתה וכיוצא לעולם (סנהדרין ע:). **שבדבר שנתקללקלו בו** נתקנו. מדת הקב"ה כאומל שהוא מבה בו הוא מרפאן, גם בתון גם, כמו (איוב ז) **ויתפרו** אם בתון גם כמו (שם). **שאין** התינוק יודע. ומקבלי ליה עץ הדעת טוב ורע, ש"מ הייתו מעיים (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות